

“A) Genel Açıklamalar

Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı, usûl kuralları sebebiyle tamamen ortadan kaldırılamaz. 6325 sayılı Kanun'un 18/A maddesinde yer alan “dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir” ve “herhangi bir işlem yapılmaksızın” ibareleri, hâkimin değerlendirme yapma yetkisini tümünden ortadan kaldırmakta; davacının kusuru olmaksızın arabulucunun hatalı işlemlerinin tüm sonuçlarını davacıya yüklemektedir. Bu durum, adil yargılanma hakkına ölçüsüz bir müdahaledir.

Ortaklığın giderilmesi davaları, arabuluculuk dava şartına tabi olduğundan, arabuluculuk dava şartının sağlanmadığından bahisle, mahkemece herhangi bir işlem yapılmaksızın, işin esasına girilmeksizin, doğrudan dava şartı yokluğundan davanın reddedilmesi suretiyle uyuşmazlığın esasının incelenmemesi ve uyuşmazlığın çözülmemesi mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil etmektedir.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesinin 2. fıkrası ile “İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir.” cümlesi ile son fıkrasının “...herhangi bir işlem yapılmaksızın...” kısmının, herhangi bir çıkar yol gözetmemesi, mahkemenin yargı yetkisini kısıtladığı nazar alındığında, bağımsız yargı yetkisine ve mahkemeye erişim hakkına yönelik bir sınırlama yapıldığı açıktır.

B) Somut Olaya İlişkin İptali İstenen Kuralların Anayasanın Hangi Maddelerine Aykırı Olduklarını Açıklayan Gerekçeler

Usûlüne uygun tanzim edilmeyen, davanın esas tarafları arasında görüşme yaptırılmayan, eksik işlemle tanzim edilen bir arabuluculuk son tutanağı esasında yok hükmünde sayılabilecek ve davanın usûlden reddini gerektirebilecektir. Dolayısıyla, dava şartını sağlayıp sağlamadığının mahkemece tartışılması gerekmektedir. Bu bağlamda konu ile ilgili olan,

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesinin 2. fıkrası ile “İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir.” cümlesi ile son fıkrasının “...herhangi bir işlem yapılmaksızın...” kısmı;

Anayasanın 2. ve 9. maddesi yönünden;

Davanın taraflarının üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesine, ifa etmesine rağmen arabulucunun görev ve yükümlülüklerini eksiksiz ve doğru şekilde icra ve ifa etmemesi nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunlar ve eksikler yönünden, bu eksiklerin giderilebilmesi bakımından belirlilik ilkesi uyarınca, başvuruya konu yasal düzenlemelerin; hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde düzenlenmemiş olması,

Sadece davanın usulden reddini düzenlemesi ve herhangi bir işlem yapılmamasını emredici lafız ile belirtmesi, ilgisine yeniden başvuru ve/veya eksikliği gidermesi için herhangi bir imkân ve süre tanımaması,

Herhangi bir işlem yapılmaksızın ifadesiyle, hâkimin dosya hakkında içerik yönünden hiçbir değerlendirme yapmasına izin vermemesi, mahkemeyi şekli ve biçimsel bir denetleyici haline getirmesi, somut olayın gerektirdiği değerlendirmeyi engellemesi, yargı yetkisini sınırlandırması ve normatif bir dengesizlik yaratması,

Temel hak ve özgürlüğe ilişkin anılan yasa maddesi ile yapılan bu müdahalenin ölçüsüz ve orantısız olması ve Anayasanın sözüne ve ruhuna aykırılık teşkil etmesi,

Davacı, arabuluculuk sürecinin kendi iradesi dışında usûlsüz yürümüş olması nedeniyle mahkemeye erişim hakkından mahrum kalması, hak arama özgürlüğünün ihlal edilmesi,

Nihayeti itibarıyla, davacı tarafa yargılama giderlerinin, karşı vekâlet ücretinin ve arabuluculuk için suçüstü ödeneğinden ödenmiş olan arabuluculuk ücretinin yüklenecek olmasının hakkaniyete aykırılık teşkil etmesi,

Nedenleriyle Anayasa'nın 2. maddesinin hukuk devleti ibaresine aykırılık teşkil etmekte ve yargı yetkisini kullanan hâkimin takdir yetkisini kısıtlayarak ayrıca Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasanın 11. ve 13. maddesi yönünden;

Temel hak ve özgürlüğe ilişkin anılan yasa maddesi ile yapılan bu müdahalenin ölçüsüz ve orantısız olması ve Anayasanın sözüne ve ruhuna aykırılık teşkil etmesi,

Başvuruya konu yasal düzenlemenin yukarıda bahsedildiği üzere belirlilik ilkesine aykırılık teşkil etmesi ve Anayasal hükümlere aykırılık teşkil etmesi,

Başvuruya konu yasal düzenlemenin; tamamlama süresi gibi bir çözüm imkanı ve alternatif var iken bu yola tevessül etmemesi nedeniyle gerekli olmaması,

Tarafa yüklediği yüksek maddi külfet ve makul sürede yargılanma hakkını ihlal ederek hakkın geç teslimi gibi manevi külfetler nedeniyle de ölçülü ve orantılı olmaması,

Nedenleriyle Anayasa'nın 11. ve 13. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasanın 36. ve 141/4. maddesi yönünden;

Davanın taraflarının üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesine, ifa etmesine rağmen arabulucunun görev ve yükümlülüklerini eksiksiz ve doğru şekilde icra ve ifa etmemesi nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunlar ve eksikler yönünden, bu eksiklerin giderilebilmesi bakımından belirlilik ilkesi uyarınca herhangi bir yol ve/veya yöntem öngörmemesi ve düzenlememesi,

Sadece davanın usulden reddini düzenlemesi ve herhangi bir işlem yapılmamasını emredici lafız ile düzenlemesi, ilgisine yeniden başvuru ve/veya eksikliği gidermesi için herhangi bir imkân ve süre tanımaması,

Herhangi bir işlem yapılmaksızın ifadesiyle, hâkimin dosya hakkında içerik yönünden hiçbir değerlendirme yapmasına izin vermemesi, mahkemeyi şekli ve biçimsel bir denetleyici haline getirmesi, somut olayın gerektirdiği değerlendirmeyi engellemesi, yargı yetkisini sınırlandırması ve normatif bir dengesizlik yaratması,

Başvuru konusu düzenlemelerin, aşırı bir biçimsellik ve şekilcilik içerir şekilde düzenlenmiş olması ve mahkemeye erişim hakkını adalet ve hakkaniyet duygularıyla örtüşmeyecek şekilde biçimsel nedenlerle engellemesi,

Uyuşmazlıkların, mahkeme tarafından esasen incelenip hükme bağlanmasını engelleyerek tarafların mahkemeye erişimini kısıtlaması,

Kişilerin tüm sürece en baştan başlamasını ve yargılama giderlerinin (karşı vekâlet ücreti, arabulucu ücreti, posta masrafları vb.) kusuru olmayan tarafın üzerine bırakılması/yüklenmesi,

Esasen hızlı bir şekilde çözüm üretmesi amaçlanan arabuluculuk sürecinin uyuşmazlık konusunu çözmekten uzaklaşması ve kusuru olmayan taraflara ek külfetler yüklemesi,

Nedenleriyle Anayasa'nın 36. maddesine ve 141. maddesinin "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir. " şeklinde ki son fıkrasına aykırılık teşkil etmektedir.

IV-ÖZET VE SONUÇ

Netice itibarıyla mahkememizde görülmekte olan 2025/... Esas sayılı dosyada uygulanacak olan 6325 sayılı yasanın başvuruya konu ilgili maddeler ile ilgili olarak;

Düzenleme açık, net ve öngörülebilir değildir. Eksik veya hatalı yürütülen arabuluculuk sürecinde, taraflara eksiklikleri giderebilme fırsatı tanımadan mutlak bir sonuç doğurmaktadır.

Hâkime takdir yetkisi tanınmaması, normatif dengeyi bozmaktadır.

Hâkimin esas hakkında hiçbir değerlendirme yapmasına imkân tanımayan düzenleme, yargı yetkisini işlevsiz hâle getirerek anayasal dengeyi ihlal etmektedir.

Düzenleme meşru amaç güdüyor olsa da, sınırlama ölçüsüzdür. Eksikliği giderecek daha hafif araçlar (örneğin süre tanıma) mümkünken, mutlak ret düzenlenmiştir.

Davacının iradesi dışında eksik yürütülen arabuluculuk süreci sebebiyle dava hakkının ciddi şekilde kısıtlanması ve mahkemeye erişimin imkânsız hâle gelmesi, adil yargılanma hakkına açık bir müdahale niteliğindedir.

Yargılamanın en az giderle ve makul sürede yapılması gerekirken, usul eksiklikleri nedeniyle yargılamanın uzaması ve gereksiz masraf yüklenmesi çelişki yaratmaktadır.

Bu nedenlerle, 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin yukarıda belirtilen fıkra ve ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olduklarına karar verilerek, iptallerine hükmedilmesi gerekmektedir.

V-TALEP

Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere mahkememizde görülmekte olan davada uygulama yeri bulunup Anayasa'ya aykırı olduğu değerlendirilen;

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesinin 2. fıkrası ile "İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir." cümlesi ile son fıkrasının "...herhangi bir işlem yapılmaksızın..." kısmının, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2., 9., 11., 13., 36. ve 141/4. maddelerine aykırı olduğu kanaatiyle, anılan kanun maddesinin ilgili cümlesinin iptali talebiyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usûlleri Hakkındaki Kanun'un 40. maddeleri gereğince ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURULMASINA,

Karar verilmiş olmakla, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usûlleri Hakkındaki Kanun'un 40. maddelerine istinaden gereği arz ve talep olunur.”